

Prawo międzynarodowe praw człowieka / Krzysztof Orzeszyna, Michał Skwarzyński, Robert Tabaszewski. – Stan prawny na 15.6.2020 r. – Warszawa, 2020

Spis treści

Przedmowa	V
Wykaz skrótów	XV
Dział I. Siatka pojęć i ogólne zasady praw człowieka	1
§ 1. Siatka pojęć	4
I. Historia praw człowieka	4
II. Definicja praw człowieka	12
III. Prawa a wolność człowieka	14
IV. Prawa człowieka i prawo międzynarodowe publiczne	17
§ 2. Godność jako źródło praw człowieka	20
I. Godność osobowa	21
II. Godność osobowościowa	26
§ 3. Podmioty chronione	30
I. System praw człowieka jako normatywny model ochrony praw jednostki	30
II. Ochrona praw osób prawnych, zbiorowości i państw w systemie praw człowieka	33
1. Ochrona praw osób prawnych w systemie praw człowieka	34
2. Ochrona praw zbiorowości i państw w systemie praw człowieka	35
III. Podmioty szczególnie chronione w systemie praw człowieka	36
1. Ochrona praw dziecka	37
2. Ochrona praw kobiet	42
3. Ochrona praw więźniów i osób detencjonowanych	45
4. Ochrona praw osób niepełnosprawnych	48
5. Ochrona praw pozostałych kategorii osób	49
§ 4. Ogólne zasady praw człowieka	51
I. Generacje praw człowieka	51
II. Wertykalne i horyzontalne oddziaływanie praw człowieka	54
III. Koncepcja marginesu oceny	55
IV. Specyfika wykładni norm w systemie praw człowieka	57
V. Klauzule limitacyjne praw człowieka	61
VI. Ogólne zasady derogacji praw człowieka	63
Rozdział II. Normatywny system ochrony praw człowieka	67
§ 5. Uniwersalny system ochrony praw człowieka	70
I. System ochrony praw człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych	72
II. Pozostałe systemy ochrony praw człowieka o zasięgu globalnym	82
1. Międzynarodowy Trybunał Karny	83
2. Światowa Organizacja Handlu	86
3. Organizacje pozarządowe o charakterze globalnym	88

3.1. Amnesty International	90
3.2. International Federation for Human Rights	90
3.3. Human Rights Watch	91
§ 6. Regionalne systemy ochrony praw człowieka	91
I. Międzyamerykański system ochrony praw człowieka	92
II. Afrykański system ochrony praw człowieka	96
III. Arabsko-muzułmańska ochrona praw człowieka	98
IV. Międzynarodowa ochrona praw człowieka w Azji	101
§ 7. Europejski system ochrony praw człowieka	103
I. System ochrony praw człowieka w Radzie Europy	104
II. System ochrony praw człowieka w Unii Europejskiej	119
1. Ewolucja podejścia do ochrony praw człowieka i praw podstawowych w UE	120
2. Źródła traktatowe ochrony praw człowieka w UE	123
3. Karta Praw Podstawowych UE	126
III. System KBWE/OB WE	130
§ 8. Krajowy system ochrony praw człowieka	133
I. Konstytucyjny system ochrony praw człowieka	133
1. System ochrony praw człowieka jako podmiotowych praw konstytucyjnych	135
2. Ustrój ochrony praw człowieka w Konstytucji RP	137
II. System ochrony praw człowieka w ustawach szczegółowych	138
1. Ustawy o Trybunale Konstytucyjnym	138
2. Ustawa o Sądzie Najwyższym	142
3. Ustawa o Rzeczniku Praw Obywatelskich	142
4. Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka	143
III. Regulacja przeciwko przewlekłości postępowania	144
IV. Gwarancje ochrony praw jednostki w procedurach	145
Rozdział III. Organy i środki ochrony praw człowieka	147
§ 9. Organy i środki ochrony praw człowieka w systemie uniwersalnym	149
I. Organy ochrony praw człowieka w systemie uniwersalnym	150
II. Środki ochrony praw człowieka w systemie uniwersalnym	157
§ 10. Organy i środki ochrony praw człowieka w systemach regionalnych	166
I. Organy ochrony praw człowieka w międzyamerykańskim systemie ochrony praw człowieka	167
II. Organy ochrony praw człowieka w afrykańskim systemie ochrony praw człowieka	170
III. Działalność Ligi Państw Arabskich dotycząca praw człowieka	172
§ 11. Organy i środki ochrony praw człowieka w systemie europejskim	175
I. Organy ochrony praw człowieka w systemie Rady Europy	176
II. Środki ochrony praw człowieka w systemie Rady Europy	181
III. Organy ochrony praw człowieka w systemie UE	193
1. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej	196
2. Rzecznik Praw Obywatelskich Unii Europejskiej	197
3. Agencja Praw Podstawowych UE	199
IV. Środki ochrony praw człowieka w systemie UE	200
§ 12. Organy i środki ochrony praw człowieka w systemie OBWE	207

§ 13. Krajowe organy i środki ochrony praw człowieka	209
I. Konstytucyjne organy i środki ochrony praw człowieka	209
1. Organizacja i skład Trybunału Konstytucyjnego w Konstytucji RP	210
2. Organizacja pozostałych organów ochrony praw człowieka w Konstytucji RP	210
3. Środki ochrony praw człowieka przewidziane w Konstytucji RP	211
II. Organizacja organów ochrony praw człowieka w ustawach szczegółowych	214
1. Skład Trybunału Konstytucyjnego	214
2. Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego	215
3. Rzecznik Praw Obywatelskich	217
4. Rzecznik Praw Dziecka	221
III. Środki ochrony praw człowieka	222
1. Skarga konstytucyjna	223
2. Prośba o złożenie wniosku o zbadanie konstytucyjności lub zadanie pytania prawnego o zgodność z Konstytucją RP	224
3. Sygnalizacja przez TK Sejmowi i Senatowi oraz innym organom stanowiącym prawo istnienia uchybień i luk w prawie	224
4. Skarga nadzwyczajna	225
5. Skarga na przewlekłość postępowania	226
6. Inicjowanie postępowania przed Rzecznikiem Praw Obywatelskich i Rzecznikiem Praw Dziecka	227
7. Środki uchylające prawomocne rozstrzygnięcie sprzeczne z prawami człowieka	227
Rozdział IV. Międzynarodowe prawo humanitarne	229
§ 14. Międzynarodowe prawo humanitarne a prawa człowieka	230
§ 15. Źródła międzynarodowego prawa humanitarne	234
§ 16. Obowiązywanie międzynarodowego prawa humanitarne	237
§ 17. Odpowiedzialność za zbrodnie wojenne, przeciwko ludzkości i ludobójstwo	239
Rozdział V. Ochrona praw mniejszości narodowych, migrantów i uchodźców jako realizacja ochrony praw człowieka	243
§ 18. Ochrona praw mniejszości narodowych	244
I. Ochrona praw mniejszości narodowych w systemie uniwersalnym	245
II. Ochrona praw mniejszości narodowych w systemie europejskim	247
§ 19. Ochrona praw uchodźców i migrantów	251
I. Źródła normatywne ochrony praw uchodźców i migrantów	252
II. Ochrona praw uchodźców	254
III. Ochrona praw pracowników migrujących	256
Rozdział VI. Prawa człowieka - część szczegółowa	259
§ 20. Osobiste prawa człowieka	262
I. Ochrona integralności fizycznej jednostki w systemie praw człowieka	263
1. Prawo człowieka do życia i do zdrowia	263
1.1. Prawo człowieka do życia	264
1.2. Prawo człowieka do zdrowia	269
2. Problem dopuszczalnych ograniczeń prawa człowieka do życia	

i do zdrowia	272
II. Ochrona indywidualności i interakcji jednostki w systemie praw człowieka	275
1. Prawo do wolności sumienia i religii	275
2. Prawo do poszanowania prywatności, życia rodzinnego, mieszkania i korespondencji	279
3. Swoboda ekspresji	282
4. Prawo człowieka do małżeństwa i założenia rodziny	286
5. Prawo do swobodnego zgromadzania i zrzeszania się	292
5.1. Swoboda zgromadzania się	293
5.2. Swoboda zrzeszania się	296
§ 21. System gwarancji ochrony praw człowieka wobec wykonywania imperium państwa	299
I. Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego	300
1. Standardy uniwersalne i regionalne prawa do wolności i bezpieczeństwa osobistego	301
2. Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego w systemie europejskim	302
3. Gwarancje procesowe dla osób pozostających w detencji	306
II. Prawo do rzetelnego procesu	309
1. Standardy zasadnicze prawa do rzetelnego procesu	310
2. Europejski standard prawa do rzetelnego procesu	312
3. Zakres prawa do rzetelnego procesu	314
4. Gwarancje ogólne rzetelnego procesu	316
4.1. Prawo dostępu do sądu	317
4.2. Prawo do jawnego, publicznego rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd	318
4.3. Prawo do sprawiedliwego rozpoznania sprawy	320
4.4. Prawo do procesu w rozsądnym terminie	321
5. Gwarancje specjalne prawa do rzetelnego procesu mające zastosowanie w sprawach karnych	322
III. Ewolucja oddziaływanie ochrony prawa człowieka do własności w systemie praw człowieka	324
§ 22. Zakaz jako negatywny instrument modelu normatywnego ochrony praw jednostki	328
I. Zakaz karania bez podstawy prawnej	329
II. Zakaz tortur, niehumanitarnego i poniżającego traktowania	331
III. Zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej	343
1. Zakaz niewolnictwa i poddaństwa	343
2. Zakaz pracy przymusowej	346
IV. Zakaz dyskryminacji	347
Indeks rzeczowy	351